

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 011231
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- שימו לב:** בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.
- א. משך הבחינה: שעתיים ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק א – שם המספר – 20 נקודות
פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמ' 4–5).
- ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
- שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
- השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
- הנחיות מיוחדות למועד זה: בפרק ב (תחביר) ובפרק ג (מערכת הצורות) – "בפרק זה חמש שאלות (לכל שאלה – 20 נקודות). תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות."

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר (20 נקודות)

ענו על שאלה 1.

1. (20 נקודות)

במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

- באחת עשרה / אחד עשר באוגוסט 2020 התפרסם מאמר, ובו תשע / תשעת ההצעות היעילות ביותר להתמודדות של מורים עם שיעמום של תלמידים בשיעור.
- במאמר מתואר מחקר שהשתתפו בו עשרים ושניים אלף / עשרים ושתיים אלף תלמידות ותלמידים מארצות הברית. במחקר נשאלו המשתתפים מה הן תחושותיהם בבית הספר. בשלוש / שלושת המקומות הראשונים היו שיעמום, עייפות ולחץ. היקף המחקר היה גדול פי עשרים וחמש / עשרים וחמישה מהיקפו של מחקר אחר שנערך בבריטניה, שבו השתתפו שמונה מאות חמישים ותשעה / חמישים ותשע תלמידים בלבד.
- שלושים ושישה / שלושים ושש אחוזים מחוויות השיעמום שבני הנוער דיווחו עליהן לחוקרים היו מלוות בתחושה כללית של אפתיה.
- מרוב שיעמום הוא התקשר אליי שבעה עשר / שבע עשרה פעמים, ושלח בערך שמונה עשר / שמונה עשרה מיליון הודעות...
- בשבילי אתה תמיד מספר אחת / אחד.

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

(במסגרת) לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.

בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.

בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

בפרק זה חמש שאלות, 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).

תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות.

שימו לב: תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

2. (20 נקודות)

לפניכם שלושה משפטים.

- (1) בעת האחרונה נמצא כי אנשים משועממים הם יצירתיים יותר מאנשים שאינם חווים שיעמום. _____
- (2) שיעמום גורם לעיתים ליצירת דברים מדהימים. _____
- (3) קריאת מספרים היא פעילות פסיבית יותר מהעתקה שלהם, ולכן היא משעממת יותר. _____

א. ציינו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

- ב. אם המשפט מורכב, תחמו בו את הפסוקית / הפסוקיות, וכתבו את תפקידה / תפקידן התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

- ג. לשניים מן המשפטים (1), (2), (3) יש אותו קשר לוגי.
- ציינו את מספריהם של שני המשפטים האלה. _____
 - ציינו מהו הקשר הלוגי המשותף. _____
 - העתיקו מכל אחד משני המשפטים האלה את המילה המבטאת את הקשר הלוגי שצינתם. _____

3. (20 נקודות)

- א. לפניכם שני משפטים פשוטים, ובכל אחד מהם נעשה שימוש במילה "נהגו".
- (1) בעבר הרחוק אנשים נהגו בלי רדיו.
- (2) בעבר אנשים נהגו לצעוד בלי אוזניות.
- נתחו את משפט (1): ציינו מעל המילים שבו את התפקידים התחביריים שלהן.
 - סמנו קו מתחת לנשוא במשפט (2).
 - מהי משמעות המילה "נהגו" בכל משפט?
 - המשמעות במשפט (1) _____
 - המשמעות במשפט (2) _____
- ב. לפניכם משפט איחוי (מאוחד, מחובר).
- חלק מן השיעורים משעממים, אך המורים אינם משנים את צורת הלמידה.
- ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.
 - המירו את המשפט במשפט מורכב שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון. _____

4. (20 נקודות)

- א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם יש פסוקית תיאור.
- (1) אדם השואף להצלחה אינו נרתע מפעילויות בעלות ערך, גם אם הפעילויות משעממות.
- (2) אם ההתראות לא נותנות לכם מנוחה, בטלו אותן.
- (3) כשילד מתלונן לפני הוריו על שיעמום, הוא למעשה פונה אליהם בבקשת עזרה.
- תחמו בכל אחד מן המשפטים רק את פסוקית התיאור, וציינו מעליה את סוג התיאור שלה.
 - המירו את משפט (1) במשפט שיפתח בפסוקית נושא. אין להוסיף מידע. _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם צורות בינוני מסומנות בקו.

(1) המניע לפעולה היה דווקא השיעמום.

(2) ההרצאה המשעממת הסתיימה סוף־סוף.

השלימו את הטבלה שלפניכם: ציינו את התפקיד התחבירי ואת חלק הדיבור של כל צורת בינוני.

צורת הבינוני	התפקיד התחבירי	חלק הדיבור
משפט 1: המניע		
משפט 2: המשעממת		

5. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו תמורה.

הילדים מתמכרים לגירויים חיצוניים, כמו טלוויזיה ומשחקי מחשב, לצורך סיפוק ועניין.

• סמנו את התמורה במשפט.

• העתיקו את המילה / המילים שהתמורה ממירה. _____

• כתבו את התפקיד התחבירי של המילה / המילים שהתמורה ממירה. _____

ב. לפניכם משפט מודגש, ובו הסגר.

למטלה זו נדרשו כמויות עצומות של זמן ואנרגיה, ולמרבה הצער היא הייתה משעממת עד אימה.
(ג'ר"ר טולקין)

• העתיקו את ההסגר מן המשפט. _____

• המירו את המשפט במשפט שיהיה בו הסגר נוסף, המציין את הדובר שבסוגריים.

ג. לפניכם שני משפטים.

(1) את הספר "ההוביט" כתב הסופר ג'ר"ר טולקין.

(2) הספר "ההוביט" הוא אחד מיצירות הספרות הקלסיות של המאה ה-20.

על פי שני המשפטים, כתבו משפט מורכב בעל פסוקית לוואי.

6. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם המילה "יש" מסומנת בקו.

(1) לתחושת השיעמום יש מוניטין גרוע.

(2) רוב ההורים רואים בשיעמום דבר שלילי שיש לבטלו מהר ככל האפשר.

כתבו את המשמעות של המילה "יש" במשפט (1) ואת המשמעות של המילה "יש" במשפט (2).

המשמעות של "יש" במשפט (1): _____

המשמעות של "יש" במשפט (2): _____

ב. לפניכם שני משפטי שאלה. בכל אחד מן המשפטים ציינו מעל כל מילת שאלה את התפקיד התחבירי שלה.

(1) למי הילדים פונים כאשר משעמם להם?

(2) כיצד מורים יכולים לגייס את השיעמום לטובת הלמידה?

ג. לפניכם משפט בעל חלק כולל.

הבעיה אינה חיפוש האושר אלא הפגת השיעמום, ולשם כך נדרשת עקשנות. (גוסטב פלובר)

• מתחו קו מתחת לחלק הכולל במשפט.

• ציינו את התפקיד התחבירי של החלק הכולל. _____

• ציינו את הקשר הלוגי שבחלק הכולל. _____

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

(יש לבחור בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.)

בפרק זה חמש שאלות, 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות.

שימו לב: תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

7. (20 נקודות)

לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש.

ציינו בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
ההורים מושיבים את הילדים המשועממים מול המסך.		
מילוי שעות הפנאי של ילדים בפעילויות עלול לנטוע בהם תחושה מטעית (מוטעית) שהחיים הם רצף בלתי פוסק של עשייה.		
הגישה כלפי שיעמום צריכה להשתנות.		
כשילד מתלונן על שיעמום, הוא מעביר את האחריות לכך להורה.		
הספר "ההוביט" קרוי על שם עם ההוביטים שגיבור הספר משתייך אליו.		
פיתוח תחומי עניין אצל ילדים יאפשר להם להעסיק את עצמם.		
איך היו נראים חיינו בלי השיעמום?		

8. (20 נקודות)

א. ציינו ליד כל אחד מן הפעלים שלפניכם את השורש ואת הבניין שלו.

נִנְדָּה השורש: _____ הבניין: _____

נִוְדָּה השורש: _____ הבניין: _____

מְנַדָּה (מנודה) השורש: _____ הבניין: _____

מְנִיד עפעף השורש: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "נחוש".

בכל משפט ציינו את חלק הדיבור של המילה המודגשת (פועל, שם עצם, שם תואר), והקיפו את האפשרות הנכונה בנוגע לתפקיד האות נו"ן במילה: מוספית או שורשית.

(1) אדם נחוש יצליח במשימותיו.

חלק הדיבור: _____, האות נו"ן היא: מוספית / שורשית.

(2) אם תשולב למידה פעילה בשיעורים, לא נחוש שיעמום.

חלק הדיבור: _____, האות נו"ן היא: מוספית / שורשית.

ג. לפניכם משפט, ובו מודגש פועל.

כל אדם מועד לעיתים בלשונו.

הקיפו את התשובות הנכונות מבין האפשרויות הנתונות.

הפועל מועד במשפט זה נגזר מן השורש י-ע-ד / מ-ע-ד, ונוטה בבניין קל / הפעיל.

9. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו שתי צורות בינוני.

בניסוי שנערך לפני כמה שנים, התבקשה קבוצה אחת של נבדקים להעתיק ידנית מספרי טלפון, ועל

הקבוצה האחרת הוטלה מטלה מעניינת פחות - לקרוא את המספרים בקול.

העתיקו מן הקטע את שתי צורות הבינוני. לכל אחת – ציינו את הבניין שלה ואת חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע.

(1) צורת בינוני: _____ הבניין: _____ חלק הדיבור: _____

(2) צורת בינוני: _____ הבניין: _____ חלק הדיבור: _____

ב. לפניכם ארבעה שמות.

הַקָּמָה, הַזֵּיה, הוֹרָאָה, הַרְגָּשָׁה

על פי ארבעת השמות, השלימו את הקטע שלפניכם.

מבין ארבעת השמות, יש שם אחד היוצא דופן מבחינת המשקל.

שם זה הוא _____, משקלו הוא _____ ושורשו הוא _____.

המשקל המשותף לשלושת השמות האחרים הוא _____.

ג. לפניכם משפט, ובו מילה מוגדלת שהצורן הסופי מודגש בה.

• ישראלים רבים גאים בישראליות שלהם.

במשפט שלפניכם הקיפו את התשובה הנכונה מבין האפשרויות, והשלימו את המידע החסר.

סוג הצורן הסופי במילה ישראליות הוא נטייה / גזירה, ומשמעותו _____.

10. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע שחסרים בו **פעלים**. קראו אותו וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

במחקר ש _____ (פ-ר-ס-ם) בשנת 2019, נמצא כי _____ (ח-ו-ל) עלייה ברמת השיעמום, בייחוד אצל בני הנוער. במחקר שנערך בארצות הברית התבקשו הנחקרים _____ (ש-ו-ב) על השאלה: "האם אתה משועמם?" תשובותיהם של הנחקרים שהיו מקבוצות גיל שונות לא _____ (י-ו-ת-ר) מקום לספק, ובעקבותיהן הסיקו החוקרים כי בעשור האחרון רמת השיעמום _____ (ע-ל-י-ה) בכל קבוצות הגיל. במחקר ציינו החוקרים כי בני הנוער כיום _____ (מ-צ-א) יותר זמן לבד מבעבר ו _____ (ב-ל-י-ה) פחות זמן עם חברים. עוד הם ציינו שבמחקר _____ (י-ד-י-ה) בני הנוער כי הם מרבים לשחק בטלפון כדי _____ (פ-ו-ג) את תחושת השיעמום.

(מעובד על פי וינרב, ג', [יולי, 2021]. זה הדבר האחרון שמוח משועמם צריך. גלובס. אוחר מ־globes.co.il/news)

ב. לפניכם קטע שחסרים בו **שמות עצם**. קראו אותו וכתבו בכל מקום ריק את שם העצם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

בשורות טובות לאנשים החוששים מ _____ (ש-י-ם) משעממות בעבודה. מחקר חדש חושף כי פעולות משעממות וחזרתיות הופכות את העובד ליצירתי יותר. אלה הן בשורות טובות שכן ניתוח _____ (י-ו-צ-א) של מבחני יצירתיות שנערכו בעשרים השנים האחרונות הראה כי היצירתיות הולכת ופוחתת. מומחים טוענים כי אחת הסיבות לכך היא שלל הגירויים שאנשים חשופים אליהם בחיי היום־יום. גירויים אלה מונעים כל אפשרות לחלימה בהקיץ, ל _____ (ה-ר-ה-ר) או ל _____ (ח-ש-ב), ההכרחיים כל כך לפיתוח (י-כ-ל) יצירתית. במקומות עבודה שיעמום ו _____ (ב-ה-י-ה) בתקרה אינם נחשבים לפעולות חיוביות, ומנהלים רואים בהם פעולות המקטינות את ה _____ (פ-ו-ק) של העובדים. המחקר החדש עשוי לשנות גישה זו.

(מעובד על פי סוכנויות הידיעות. [ינואר, 2013]. משעמם לכם בעבודה? יופי. כלכליסט. אוחר מ־calcalist.co.il)

11. (20 נקודות)

א. לפניכם רשימת מילים שחידשה האקדמיה ללשון העברית בתחום הפרסום והשיווק.

קהול – זיהוי ובחירה של קהל היעד וריכוז מאמצי השיווק והפרסום בו

רְחִישָׁת – מילה, רעיון או אירוע ההופכים לשיחת היום ולמוקד התעניינות הציבור (בלועזית: בָּאָז)

אַתְרוֹן – אתר הממוקד בשיווק של מוצר אחד או של שירות אחד של חברה (בלועזית: מיניסטיט)

רְעִיוֹנָי – מי שמופקד על המחשבה המקורית והיצירתית בתחום הפרסום (בלועזית: קופירייטר)

תְּסַחֲרֶת – מוצרים הקשורים למותגים ידועים (בלועזית: מרצ'נדייז)

מיינו את המילים בטבלה שלפניכם, לפי דרך התצורה שלהן.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. לפניכם משפט, ובו שמות פעולה.

המומחים ממליצים לפנות זמן לבטלה, וההסבר שלהם הוא שבזמן זה המחשבות מתפזרות ויש הזדמנות לחשיבה יצירתית.

העתיקו מן המשפט שלושה שמות פעולה מבניינים שונים, וציינו ליד כל אחד מהם את הבניין שלו.

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

ג. לפניכם שתי קבוצות מילים.

בכל קבוצה הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה.

• מִדְעוֹן, קִבְּלָן, תִּמְלִילָן, תְּאוּרָן

• רִמְקוֹל, פִּסְקוֹל, רִמְזוֹר, מִחְזוֹר

כל הבגריות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon